

**Силабус навчальної дисципліни
«ФІЛОСОФІЯ»**

**Спеціальність: 023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація**

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма	Декоративне мистецтво
Статус дисципліни	Навчальна дисципліна нормативної частини циклу загальної підготовки
Форма навчання	Денна
Курс	2 (другий)
Семестр	3 (третій)
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS 90 годин 30 аудиторних годин 22 години лекцій 8 годин семінарів 60 годин самостійної роботи студентів
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Розклад	2 аудиторні години на тиждень 4 години самостійної роботи на тиждень
Мова викладання	Українська

Кафедра	Кафедра історії мистецтва та соціально-гуманітарних наук
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://kipdm.com/studentu.html у розділі «Студенту» – «Система дистанційного навчання»
Консультації	Щопонеділка у листопаді–грудні 2025 року з 11:00 до 13:20, ауд. 2
Онлайн-консультації	Надаються за тиждень до складання заліку з дисципліни
Викладач	Горбань Річард Анатолійович професор кафедри історії мистецтва та соціально-гуманітарних наук, доктор філософських наук, професор
Контактний телефон	+380 66 80 76 576
E-mail викладача	graukr@gmail.com
ORCID iD	https://orcid.org/0000-0001-7112-9723
SCOPUS	https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57221647075
Web of Science ResearcherID	https://www.webofscience.com/wos/author/record/28499147
Academia.edu	https://nam.academia.edu/РічардГорбань
Google Scholar	Річард Горбань (Richard Gorban) – Google Академія
Електронна бібліотека Чтиво	https://chtyvo.org.ua/authors/Horban_Richard/

Анотація до дисципліни

Дисципліна «Філософія» має сформувані уявлення про філософське мислення як інтелектуальне ядро людської духовності. Вона спрямована на опанування студентами ключових теоретико-методологічних засад філософії як світогляду, орієнтованого на пошуки форм самореалізації особи, гідних людини, а також способів сприйняття світу, які сприяють розвитку й самовизначенню особи у соціальній, культурній, історичній реальностях, формуючи її образ, долю і сенс життя. Усвідомлення змісту філософії як духовно-практичного утворення та вивчення студентами різних філософських напрямків і течій має не лише розвинути у них навички критичного мислення й уміння співвідносити світоглядні ідеї з практикою суспільного життя, а й передусім виробити здатність у кризових ситуаціях орієнтуватися на цінності, що репрезентують смисложиттєву насиченість людського існування, виховати хист керуватися світоглядно-етичними принципами, які, з одного боку, вимагають поваги до соціокультурної різноманітності, а з іншого – не дозволяють в умовах глобалізованого постіндустріального світу втратити власну самобутність, національно-культурну ідентичність і людську гідність.

Предмет дисципліни

Досвід розвитку людської духовності та найзагальніші теоретичні погляди на світ, місце в ньому людини, підвалини людських відносин зі світом.

Мета дисципліни

Ознайомлення з основними філософськими ідеями і концепціями, формування у студентів стійкої життєвої позиції, забезпечення гармонійного розвитку особи діяча сфери культури і мистецтва.

Завдання дисципліни

Здобуття студентами знань про магістральні філософські школи, течії, напрямки в їх історичному розвитку, досягнення світової й української філософської думки, філософський доробок видатних мислителів давнини і сучасності:

- розширення кола знань про людину, природу, суспільство, культуру, цивілізацію, простір і час, універсальні закономірності руху та розвитку, рівні, види й історичні типи світогляду, свідомість та її структуру;

	<ul style="list-style-type: none"> – підвищення культурно-освітнього рівня, ерудиції та культури мислення шляхом демонстрації концепцій світобудови і множини підходів до визначення сутності буття й місця людини в ньому, розгляду різних космологічних і космогонічних теорій, визначення характерних рис основних соціокультурних парадигм тощо; – розвиток інтелекту й вольових якостей, загальної культури особи, світоглядна підготовка, яка передбачає не лише передачу знань, а й формування філософського світосприйняття, гуманістичних ціннісних настанов й орієнтацій, ідеалів добра та справедливості, толерантного ставлення до інших людей і культур, патріотизму та національної самосвідомості.
<p>У процесі засвоєння дисципліни студенти мають</p> <p style="text-align: center;"><u>знати</u></p> <p style="text-align: center;"><u>уміти</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – історичні етапи становлення філософії як інтелектуального ядра людської духовності; – основні концепції світової та вітчизняної філософської думки; – філософський доробок видатних мислителів давнини і сучасності; – основні філософські школи та напрямки в їх історичному розвитку; – причини й наслідки сучасної кризи філософії як особливого різновиду духовної культури, призначення якого полягає в осмисленні основ природного і соціального світу, формоутворень культури і пізнання, людини та її сутності; – оперувати категоріально-понятійним апаратом філософії; – орієнтуватися в періодизації розвитку філософії як духовно-практичної форми освоєння дійсності; – віднаходити, обробляти, аналізувати інформацію філософського характеру з різних джерел і використовувати її у своїй професійній діяльності й особистому житті;

	<ul style="list-style-type: none"> – характеризувати різні аспекти духовного розвитку суспільства; – розбиратися у змісті, програмах і світоглядних цінностях основних філософських напрямів, шкіл і течій; – формувати філософськи обґрунтовану особисту громадянську позицію; – пояснювати філософську природу і філософський зміст творів мистецтва; – адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності та подоланні життєвих і творчих криз; – у своїй професійній діяльності створювати й реалізовувати світоглядно обґрунтовані проекти у сфері мистецтва; – використовувати набуті знання в порозумінні з особами різних світоглядних позицій; – спиратися у професійній діяльності та творчому самовираженні на особочентричні інтенції української ментальності, обумовлені кордоцентризмом.
<p>Програмні компетентності</p> <p><i>Інтегральна компетентність (ІК)</i></p> <p><i>Загальні компетентності (ЗК)</i></p>	<p>Здатність виконувати складні спеціалізовані завдання та розв’язувати практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов.</p> <p>ЗК1 – здатність реалізовувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;</p> <p>ЗК5 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;</p> <p>ЗК6 – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;</p>

**Фахові
компетентності (ФК)**

ЗК8 – здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК9 – здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК12 – цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ФК3 – здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища;

ФК3 – формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапи професійного зростання та індивідуально-особистісні особливості;

ФК5 – здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва;

ФК6 – здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

**Програмні результати
навчання (ПНР)**

Результати навчання спрямовані на формування філософсько-світоглядних засад активно-творчої професійної діяльності (мистецької, дослідницької, педагогічної) у сфері культури і мистецтва та свідомого ставлення особи до аксіологічного й комунікативного потенціалу мистецтва в сучасному діалогічному просторі культури в умовах швидких цивілізаційно-парадигмальних трансформацій у сучасному світі.

ПНР1 – застосовувати комплексний художній підхід до створення цілісного образу;

ПНР5 – аналізувати й обробляти інформацію з різних джерел;

ПНР8 – аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини

	<p>і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу;</p> <p>ПНР14 – трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі;</p> <p>ПНР17 – популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації;</p> <p>ПНР18 – формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті й професійній діяльності.</p>
Пререквізити	Знання з нормативної дисципліни ОК2 – «Історія та культура України».
Постреквізити	Знання з філософії можуть бути використані під час написання дипломної бакалаврської роботи й у процесі засвоєння нормативних курсів ОК4 – «Педагогіка, психологія», ОК13 – «Історія мистецтва» та інших дисциплін гуманітарної підготовки, передбачених навчальними планами.
Структура навчальної дисципліни	
<p>Будується на традиційних засадах академічної освіти України та спирається на послідовне вивчення матеріалу нормативної дисципліни «Філософія», конкретизоване в темах лекційних і семінарських занять та самостійної роботи студентів згідно з календарно-тематичним планом.</p>	

КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ теми	ТЕМА	ECTS	Години			
			Усього	Лекції	Семінари	СРС
Модуль I. Історичні типи світогляду: міфологія, релігія, філософія		1	30	6	4	20
1.	Сутність і структура світогляду. Філософський світогляд – упорядкована, раціональна і систематизована форма знання	6	2	–	4	
<i>1 тиж.</i>						
2.	Міфологія як історичний тип світогляду та найдавніша форма суспільної свідомості	6	2	–	4	
<i>2 тиж.</i>						
3.	Українська міфологія та її відтворення в міфопоетиці національного мистецтва	6	–	2	4	
<i>3 тиж.</i>						
4.	Релігія як форма світогляду, її предмет, функції, генеза ранніх форм. Монотеїзм і світові релігії	6	2	–	4	
<i>4 тиж.</i>						
5.	Розвиток релігієзнавчої думки в Україні	6	–	2	4	
<i>5 тиж.</i>						
Модуль II. Основні культурно-історичні етапи розвитку філософії у світі та в Україні		1	30	8	2	20
6.	Філософія Стародавнього Світу: східна і західна парадигми філософського знання	3	1	–	2	
<i>6 тиж.</i>						
7.	Середньовічна філософська думка в Західній Європі	3	1	–	2	
<i>6 тиж.</i>						
8.	Філософія доби Ренесансу	1,5	0,5	–	1	
<i>7 тиж.</i>						

9.					
<i>7 тиж.</i>	Новоєвропейська філософія XVII–XVIII ст.	3	1	–	2
10.					
<i>7 тиж.</i>	Німецька класична філософія	1,5	0,5	–	1
11.					
<i>8 тиж.</i>	Модерна філософія XIX–XX ст.	3	1	–	2
12.					
<i>8 тиж.</i>	Постсучасна світова філософія	3	1	–	2
13.					
<i>9 тиж.</i>	Історія української філософії	6	2	–	4
14.					
<i>10 тиж.</i>	«Філософія серця» – кордоцентризм як феномен української культури та національної філософії	6	–	2	4
Модуль III. Філософська парадигма та тенденції розвитку сучасного мистецтва		1	30	8	2
15.					
<i>11 тиж.</i>	Ключові проблеми онтології та гносеології як основних розділів філософії	6	2	–	4
16.					
<i>12 тиж.</i>	Людина і суспільство як філософські проблеми: антропологія і соціальна філософія	6	2	–	4
17.					
<i>13 тиж.</i>	Творчість як фундаментальна основа діяльності людини: філософське осмислення культури та філософське осмислення мистецтва	6	2	–	4
18.					
<i>14 тиж.</i>	Філософія історії. Філософсько-світоглядна проблема сенсу історії – спрямованості історичного процесу	3	1	–	2
19.					
<i>14 тиж.</i>	Майбутнє та глобальні проблеми сучасності. Онтологія війни vs онтологія миру	3	1	–	2
20.					
<i>15 тиж.</i>	Проблема нації та державотворення в контексті історії західноєвропейської й української філософської думки	6	–	2	4
Усього годин		3	90	22	8

<p>Лекції та семінарські заняття</p>	<p>Плани лекцій і семінарських занять, списки літератури й посилання на інтернет-ресурси до них подано в методичній розробці, примірники якої є на кафедрі історії мистецтва та соціально-гуманітарних наук і в бібліотеці КДІДМ: <i>Навчально-методичний комплекс (основний зміст лекцій, семінарських занять і самостійної роботи студентів за кредитно-модульним курсом) із навчальної дисципліни «Філософія» для бакалаврів ОПП «Декоративне мистецтво», галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»: Філософія: Навчально-методичний комплекс / автор-уклад. Р. А. Горбань. Івано-Франківськ: Видавець ПП Маргітич О.І., 2014. 67 с.</i></p>
<p>Самостійна робота</p>	<p>Одна з основних форм навчального процесу, адже поєднує теоретичну підготовку з практичною та спонукає студента самостійно думати, генеруючи особистий погляд на проблему. Вона передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – підготовку до семінарського заняття відповідно до поданого плану, яка полягає у вивченні матеріалів лекції й опрацюванні запропонованої до заняття навчальної й науково-дослідницької літератури та філософських першоджерел. Її результати мають бути представлені у вигляді тез або коротких повідомлень, занотованих у конспекті для самостійної роботи; – словникову роботу, пов'язану із засвоєнням тезаурусу філософії, тобто вмінням оперувати сукупністю філософських понять і категорій. У кожній темі виділено ключові поняття й терміни, дефініції яких можна знайти у словниках, запропонованих у списку літератури «Енциклопедичні видання та словники». Ця форма роботи передбачає, що студент має віднайти у словнику, вписати в зошит, зрозуміти та запам'ятати запропоновані до вивчення теми терміни і поняття;

– обов’язкове виконання письмового завдання до кожного з трьох модулів у формі коротких аналітичних есе, які мають бути написані на підставі системного опрацювання тематичного кола модуля та пов’язаних із ним першоджерел із філософії, навчально-методичної літератури, монографій, наукових статей тощо. Головна мета есе полягає в систематизації, закріпленні й поглибленні теоретичних знань, визначених темою модуля і його проблематикою. Автор має, з одного боку, виявити творчий підхід і самостійність мислення, а з другого – показати рівень володіння філософською термінологією. Робота має вирізнятися концептуальним характером, містити авторський погляд у висвітленні проблеми та мати зв’язок із українським культурно-історичним контекстом. Вона повинна включати план, висновки, список використаних джерел і мати обсяг 3–5 сторінок, не враховуючи списку літератури (шрифт – Times New Roman 14, міжрядковий інтервал – 1,5). Есе у форматі PDF надсилається на електронну пошту викладача до п’ятниці (включно) наступного тижня після завершення кожного із трьох модулів. Файл має бути підписаний у такий спосіб:

*Прізвище_Ініціали_ФІЛОСОФІЯ_номер
модуля_дата (число, місяць, рік)*

Політика навчальної дисципліни

Правила поведінки студентів на заняттях

– комунікація та співпраця є важливими компонентами засвоєння знань і професійних компетентностей, тому студент і викладач несуть обопільну відповідальність за створення безпечного і сприятливого для навчання середовища;

	<ul style="list-style-type: none"> – недопустимі запізнення студентів на аудиторні заняття без поважних причин, у разі запізнення з поважної причини студент має зайти в аудиторію, не привертаючи до себе уваги, а після заняття пояснити викладачу причину; – в аудиторії заборонено вживати їжу та напої, за винятком води й у разі медичної необхідності; – під час аудиторних занять заборонено користуватися мобільними телефонами й іншими девайсами; вони мають бути вимкнені або переведені в беззвучний режим; ноутбуки чи планшети можна використовувати лише для виконання навчальних завдань
<p>Правила комунікації в межах навчального процесу</p>	<ul style="list-style-type: none"> – студент має право звертатися до викладача за додатковим поясненням матеріалу змісту модуля чи змісту семінарських занять протягом робочого часу усно, електронною поштою чи засобами повідомлень; – за потребою студентів викладач призначає консультацію для аналізу самостійної роботи студента, відвідування таких консультацій – за бажанням студента; – викладач ознайомлює студентів з методичними рекомендаціями щодо підготовки до семінарів і виконання самостійної роботи; – студенти мають право користуватися методичним забезпеченням і власними навчальними посібниками викладачів кафедри, а також унаочненим матеріалом і літературою з питань філософії
<p>Правила відвідування</p>	<ul style="list-style-type: none"> – студент зобов’язаний відвідувати всі аудиторні заняття (лекційні й семінарські) та брати активну участь у навчальному процесі; – недопустимі пропуски студентами аудиторних занять; у разі пропуску заняття без поважних причин оцінка за проміжний контроль автоматично знижується на 10%. Якщо пропуски становлять більше 50% аудиторних занять, то вважається, що такий студент не засвоїв у

	повному обсязі матеріал, передбачений програмою, тому кількість балів на модульному контролі може становити не більше 60
<p>Політика академічної доброчесності</p> <p><i>Корисні посилання</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності, у виконанні аналітичного есе недопустимий плагіат; – у разі списування і плагіату студент втрачає право отримати бали за тему, в разі повторного списування чи виявлення плагіату він не допускається до заліку <p>https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html</p> <p>https://academiq.org.ua/wp-content/uploads/2022/10/Putivnyk-z-akademichnoyi-dobrochesnosti-dlya-pozashkillya.pdf</p>
<p>Політика дедлайнів і перескладання</p>	<ul style="list-style-type: none"> – усі практичні завдання, які передбачені навчальною програмою дисципліни, повинні бути виконані вчасно й у повному обсязі, а також належним чином оформлені та представлені на сесію. У разі незадовільної оцінки студент має право перескласти курс у 7-денний термін; – роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчим балом; – перескладання модулів відбувається з дозволу навчального відділу за наявності поважних причин
<p>Політика контролю</p>	<ul style="list-style-type: none"> – поточний контроль здійснюється у форматі опитування, перевірки конспектів підготовки до семінарського заняття та презентації до кожного змістового модуля підсумкового аналітичного есе (у письмовій і усній формі); – підсумковий контроль проводиться у формі екзамену після вивчення курсу з метою оцінювання результатів засвоєння студентами навчальної дисципліни

Політика оцінювання

ECTS	Бали	Оцінка	Нарахування балів
A	90–100	відмінно	
B	82–89	добре	
C	75–81		
D	64–74	задовільно	
E	60–63		
FX	35–59	незадовільно з можливістю повторного складання	
F	1–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Система оцінювання рівня досягнень студента є накопичувальною і ґрунтується на принципах ЄКТС. Студент відвідує лекції, готується до семінарів і виконує три модульні письмові роботи. Для забезпечення оперативного контролю за якістю навчання дисципліна поділяється на три семестрові модулі: перший оцінюється у максимально можливих 35,5 бала, другий – у 28 балів, третій – у 26,5 бала. Максимальна кількість балів за вивчення курсу становить 100 балів: 90 – за практичні завдання, виконані впродовж семестру, 10 – за екзамен. Активна участь у семінарському занятті оцінюється 8 балами, максимально за неї можна отримати 32 бали; конспекти підготовки до семінарів – 1,5 бала, максимально – 6 балів; словникова робота – 0,5 бала за кожну з 20 тем, максимально – 10 балів. Написання підсумкового есе до кожного модуля є обов'язковим і оцінюється від 4 до 14 балів (4 – задовільно, 9 – добре, 14 – відмінно).

Студент, який відвідував усі аудиторні заняття, брав у них активну участь, вчасно виконував письмові завдання та набрав 90 балів, автоматично отримує 10 екзаменаційних балів. Студент, який набрав менше 50 балів, до заліку не допускається.

Розподіл балів за темами змістових модулів

Модуль I					Модуль II										Модуль III				
30					30										30				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20
0,5	0,5	0,5	10	10	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	10	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	10
Підсумкове есе 14					Підсумкове есе 14										Підсумкове есе 14				
35,5 бала					28 балів										26,5 бала				

Примітка: T1 ... T20 – теми змістових модулів.